

ביאורים | לשון הרע שקולה כנגד ג' העבירות החמורות

חז"ל אומרים שלשון הרע שקולה כנגד גילוי עריות, שפיכות דמים ועבודה זרה. ה'חפץ חיים' מסביר שזה נכון רק ב'בעל לשון הרע', דהיינו מי שמדבר לשון הרע בקביעות, שאצלו הקלוקל גדול מאוד. אדם כזה, שבעצם כל חייו הם עיסוק בלשון הרע, אינו גרוע מאדם שעובר על עבירות חמורות אלו.

בנוסף לכך אפשר להסביר שדברים אלו נאמרו על האומה כולה. חז"ל משווים את בית המקדש הראשון, שנחרב בגלל עבודה זרה, גילוי עריות ושפיכות דמים, לבית המקדש השני שנחרב בגלל... לשון הרע ושנאת חינם! כשם שעבירות חמורות אלו גרמו לגלותו של עם ישראל, גם לשון הרע ורכילות גרמו לחורבן הבית ולגלות.

ה' ברא את עם ישראל בגלל התפקיד המיוחד שנקבע לו, לקדש את העולם. אם האומה מתנתקת מתפקידה ועוברת על ג' העבירות האלה היא מתמלאת טומאה, וממילא ראויה לרדת לגלות כי היא מועלת בתפקידה.

אבל יש גורם נוסף לירידה לגלות. חברה שמלאה בשנאת חינם ולשון הרע פשוט מתפוררת, כך שבפועל היא לא יכולה לעשות את תפקידה, ואז ה' עוזב אותה, והיא יוצאת לגלות. אי אפשר לחיות כאומה כשיש לשון הרע, רכילות ומלשינות.

פרסום מכתב לשם השפלת כותב | הלכות

המקבל מכתב מחברו, אסור לו להראותו לאחרים, אם כוונתו בכך ללעוג לכותבו. גם אם אינו אומר אף מילה רעה על אודות הכותב, אך הקורא יכול בעצמו לקבל את הרושם כי הכותב אינו נבון או לוקה בבעיה אחרת, הרי שזה **לשון הרע** ברמז ואינו שונה מכל **לשון הרע**.

מרדכי קבל מחיים מכתב שהיו בו ציטוטים לא נכונים מהתורה, רעיונות לא הגיוניים ושפע של שגיאות כתיב. אסור לו להראות את מכתבו של חיים למישהו אחר ולגרום לו בכך לעג וביזיון.

(מתוך 'נצור לשונך' עמוד לד')

דברים שבלב | תרופה חזקה

באחד ממסעותיו נסע ה'חפץ חיים' בעגלה עם עגלון. משך כל זמן הנסיעה לא הוציא העגלון מילה מפיו. ה'חפץ חיים' שאל את העגלון לפשר התנהגותו. הלה, שלא ידע שהנוסע השואל הוא לא אחר מאשר ר' ישראל מאיר הכהן מראדין, החפץ חיים בכבודו ובעצמו, ענה: "לאחרונה יצא ספר בשם 'חפץ חיים' העוסק בהלכות שמירת הלשון. מאז שקראתי את הספר אני שותק". אמרו לו ה'חפץ חיים': "אם כך - לא הבנת את מטרת הספר. לפני שלומדים באמת עדיף לשתוק כדי לא להיכשל. אחרי שלומדים אפשר לדבר בחופשיות, כי יודעים מה אפשר לדבר".

באמת הדיבור הוא כוח שקשה לעצור אותו. הוא מתפרץ בלי ששמים לב. לא צריך להפעיל מאמץ מיוחד, המילים פשוט זורמות. הן גם פועלות במהירות רבה וגם מגיעות למרחקים. פעולה של יד מוגבלת במקום; המילים, לעומת זאת, עפות להן למרחקים ברגע.

כשחושבים על כל זה בא לשתוק. לא להסתבך, לא להיכשל. אבל זאת טעות. דווקא מפני שהמילים הן כל כך משמעותיות ומשפיעות צריך להשתמש בהן, להשתמש בהן בצורה נכונה. מילים הן ממש כמו תרופות - שימוש במקום הנכון ובזמן הנכון יכול להציל חיים, שימוש בצורה שגויה עלול להרוס חיים. כדי להשתמש בתרופות חייבים ללמוד. ללמוד מה מתאים, מה מסוכן, מה מתאים לזמן ולמקום.

יש לזה ביטוי עממי ונחמד: **"מדל - מקום, זמן, לשון**. אדם בר מזל הוא כזה שיודע לומר את המילה הנכונה במקום ובזמן הנכון. ה' נתן לנו את כוח הדיבור אבל גם נתן לנו הדרכה איך בדיוק להשתמש בו בצורה נכונה.

אז כדאי ללמוד טוב ובאופן קבוע את הלכות שמירת הלשון של ה'חפץ חיים', כי גם בשביל מזל צריך שכל...

מות וחיים ביד לשון.

(משלי יח, כא)